СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 42. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 21 ЛЮТОГО 1948 No. 42. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, FEBRUARY 21, 1948 VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

РІЗКИЙ ВИСТУП ТРУМАНА ПРОТИ ІЗОЛЯЦІЇ Й РЕАКЦІЇ

Вашингтон, 19 лютого. — Президент Труман в різкій промові кинув осторогу проти передачі уряду в руки „горстки реакціонерів" і проти допущення „ізоляціоніста" до Білого Дому найблищчої осені. Ці важливі завваги висловив Труман у незаповідженій наперед промові, виголошеній з нагоди Дня Джеферсона на обіді провідників Демократичної партії в готелі Статлер. Негайно потім виголосив другу промову до іншої групи провідників, зібраних на обіді в готелі Мейфлавер. Друга промова була написана наперед а її зміст зосереджувався до точок, проголошених у його конгресовій промові про стан країни.

„Обставини в світі занадто поважні в теперішньому часі, щоб ми могли дозволити собі на допущення до Білого Дому ізоляціоніста. Умови заповажні під теперішню пору, щоб віддати конгресові контролю над ключами до скарбу нашої країни; такого конгресу, який не хоче розуміти фактів... Тепер нема ні одної людини у Злучених Державах, яка не хотіла б почесного миру" — кінчив президент, однаке, „щоб дійти до цього миру нам треба перемінити Обєднані Держави на організацію працівників". В іншому місці промови сказав президент до учасників обіду, як до своїх партійних однодумців: „Це є вашим обовязком, як членів найбільшої партії в історії світу постаратися, щоб проста людина доходилася правди".

Промову президента Трумана вважають за кандидатську промову на поновний вибір на президента. Цеі промови слухали по радіо десятки тисяч його однопартійців, зібраних на подібних обідах в честь Джеферсона по більших містах. Тому, що Труман згадав у промові про конечність поширення громадянських прав, 400 південних демократів, зібраних в Литл Рак, у стейті Арканзо, які є противні зрівнанні громадських прав білих людей і нігрів, вийшли з обідної залі підчас його промови. Про це наспіли звідти вісті по телеграфі. Теж підготовляють револьту проти Трумана деякі конгресмени з південних стейтів, які слухали його промови у Вашингтоні. — Негайно після промови президент поробив приготування до 10-денного побуту на Карібськім морі.

ВОЛЕС ПРОГРАВ У МИНЕСОТІ

Ст. Пол, у стейті Минесота. — Прихильники кандидатури Генрія Волеса на президента потерпіли сильну поразку при контесті з прихильниками Трумана на зібранні стейтового комітету Демократично-Фармерсько-Робітничої Партії. Прихильники Трумана здобули всі потрібні становища в комітеті, який має підготовити партійну конвенцію на 12 і 13 червня. Вони теж здобули всі фонди, які прийшли з нагоди обіду в Дні Джеферсона. За обід платили від $25 до $250. На стейтовій конвенції будуть вибрані електори, які віддадуть свої голоси в імені партії 2 листопада.

СТАСЕН ЗА ДОПИТИ В СПРАВІ БРИДЖЕСА

Сієтл, у стейті Вашингтон.— Самозголошений кандидат на номінацію на президента, бувший губернатор стейту Минесота, Гаролд Е. Стасен, у своїй промові зажадав конгресової провірки над Гарієм Бриджесом, який є головою Міжнародної Юнії Докових Робітників на Західнім побережжі і безупинно викликує заворушення у доках проти Америки. Поновне слідство виказало, що Бриджес, як австралійський уродженець, дістав право американського громадянства на підставі фальшивих [illegible]. Стасен домагається у[illegible]кнення громадянства і де[illegible]ування Бриджеса. Крім [illegible]го Стасен хоче усунути з головства в юніях усіх комуністів тому, що вони ведуть політику по совєтській лінії.

ЦІНА СТАЛІ ПІДНЕСЕНА НА $5 ВІД ТОНИ

Ню Йорк. — Підприємства продукції сталі й заліза, оприлюднили, що піднесять ціну цих продуктів на $5 від одної тони. Внаслідок цього треба надіятися наглого подорожіння сталевих і залізних виробів в кожній ділянці господарства.

ЗА АРМІЮ З 16,000,000

Вашингтон. — Полк. Вилйем Г. Неблет, предсідник Товариства Резервових Офіцирів, вийшов з домаганням негайного створення армії в силі 16,000,000 вояків. Це можливе зробити в такий спосіб, що покличеться до вправ ветеранів другої світової війни, яким ще не минуло 45 літ життя.

РОСІЙСЬКА ПРАВОСЛАВНА КАТЕДРА ПІД ОПІКОЮ МОСКВИ

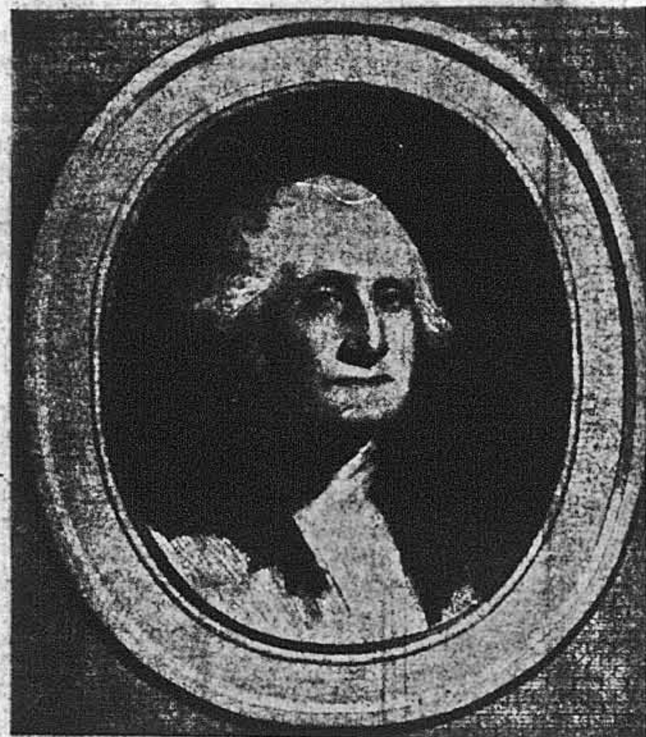
Ню Йорк. — Російська православна катедра св. Николая, яка находиться при Іст 96 вул. дісталася в руки Патріярхальної Російської Православної Церкви, якої головою є московський патріярх. За власність цеі катедри, фундованої ще царем Миколою II, ведеться безупинний спір від часів російської революції. Тепер вона находиться в руках Американської Православної Церкви, одначе Верховний Суд південної частини стейту Ню Йорку рішив, що це посідання є незаконне.

ОБТЯЛИ ЕКСПОРТ ОЛІЮ НА 600,000 БАРИЛЮК

Ваншингтон. — Департамент торгівлі оприлюднив, що обтяв дальший експорт земного олію на 599,000 барилок в першому кварталі, щоб заощадити топлива для американських громадян. Палатна комісія міжстейтової й закордонної торгівлі поклала заборону на ввесь експорт олію й газоліня на протяг найближчих 4 днів.

Джордж Вашингтон

(1732—1799)

„ПЕРШИЙ У ВІЙНІ, ПЕРШИЙ У МИРІ ТА ПЕРШИЙ У СЕРЦЯХ СВОЇХ ЗЕМЛЯКІВ"

(З резолюції, внесеної в Палаті Репрезентантів на вістку про смерть Вашингтона)

Росія вишколює американських громадян на зрадників

Вашингтон, 19. лютого. — Комуністи по цілому світі це одна велетенська сила, яка має одну ціль на думці, а це загальний заговір для насильного захоплення влади у всіх державах. Маючи це на увазі, совєтський імперіялізм вважає Злучені Держави за перший предмет своїх нападів, коли прийде час почати масовий наїзд на завоювання світу — оце зміст свідоцтва, яке склав перед палатною підкомісією для Неамериканських Діянь д-р Георгій М. Дімітров, колишній провідник болгарської селянської партії. Дімітров утік з Болгарії при допомозі Мейнарда Барнеса, американського посла і тепер перебуває на території Злучених Держав. Він дальше втримує живий контакт з болгарськими протикомуністичними організаціями й тому є поінформований про всі совєтсько-большевицькі потягнення на Балкані. Він твердить, що рух жидів до Палестини стоїть під контролею комуністичних агентів в різних країнах. Коли жиди це закривають перед світом, то вони опісля впадуть самі жертвою цього руху. Росіяни не покинули Болгарії, як це було оприлюднено, лише вони перебралися в цивільний одяг і яких 50,000-100,000 з них контролює всі болгарські пристані й летунські майдани.

Дімітров схарактеризував комуністів як большевицький заговір, який має на меті загарбати Европу й Середній Схід, а потім зпоза залізної заслони почати агресію проти Злучених Держав і Англії. А що Америка це найсильніша твердиня демократії, то їх головне вістря звертається проти Америки. Він певний, що саме тепер Росія вишколює в себе американських громадян на це, щоб вони у свій час могли передати владу росіянам, подібно, як це сталося в інших країнах.

Проф. Нюйорського університету Дж. Борнгем зізнавав про комуністичну роботу в Америці та комуніст. спекуляції у звязку з презид. виборами.

СПРАВА КОРЕЇ В МАЛІЙ АСАМБЛЕЇ О. Д.

ГОЛОВА КОРЕЙСЬКОЇ КОМІСІЇ О.Д. ЗАКИДАЄ СОВЄТАМ САБОТАЖ ЗАМИРЕННЯ ТА ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД „ВИБУХОМ, ЩО МОЖЕ ЗАПАЛИТИ СВІТ".

Лейк Соксес, Н. Й., 19. лютого. — Корейська Комісія О. Д. передала сьогодні створеній на останньому Загальному Зібранні О.Д. „Малій Асамблеї" справу положення в поділеній на американську і совєтську зони Кореї, передаючи їй рівночасно відповідальність почати безпосередню акцію, яка перешкодила б „вибухові, що може запалити ввесь світ". Голова Корейської Комісії, індієць д-р К. П. С. Менон заявив, що Совєтський Союз свідомо і пляново саботує рішення Загального Зібрання О.Д. в цій справі, не допускаючи Корейську комісію в свою зону і створюючи там вогнище нової воєнної загрози. Після виступу д-ра Менона, що домагався насамперд тільки поради в цій складній справі, американський представник видвигнув домагання, щоби цілу справу поставити під голосування, пропонуючи рівночасно рішення, щоби Корейська Комісія виповнила своє завдання та перевела вибори в американській зоні в південній Кореї, даючи тим самим легальну базу для створення уряду для цілої Кореї. Совєтський Союз і його сателіти, як відомо, бойкотують „Малу Асамблею".

Втеча команданта відділу УПА „Бурлак" з чеської тюрми

(Повітряною поштою до „Свободи").

Прага, 15. лютого. (ІК). — Вчора ввечорі цілу Чехословаччину блискавкою облетіла вістка про загадкову втечу з Кошицької твердині команданта ославленого відділу Української Повстанської Армії „Бурлак", Володимира Шегельського та членів його штабу. Шигельський-Бурлак та члени його штабу були взяті в полон минулого року в осені (4. вересня), як вони під час рейду по Чехословаччині переправлялися через ріку Ваг. Шиґельського довший час держали в тюрмі в Жиліні, де находиться спільний штаб совєтсько - польсько - чехословацької армій, призначених до боротьби проти УПА. Перед двома місяцями місцева преса подала вістку про заарештування директора Желінської тюрми та кількох молодих словаків, закидуючи їм підготовку до визволення українських героїв. Тоді теж Шиґельського та полонених разом з ним членів його штабу перевезено до твердині в місті Кошиці, звідкіль вони тепер і втекли. Вечірнє видання празького комуністичного часопису „Руде Право" з дня 14. лютого подало на першій сторінці таку вістку: „Командант УПА Бурлак втік з Кошицької тюрми. В четвер ввечорі втік з Кошицької тюрми полонений командант відділу УПА Бурлак, разом з кількома членами свого штабу. Тепер гарячково шукають українських втікачів і рівночасно ведеться доходження, яким то чудом їм пощастило втекти".

Рівночасно чехословацьке міністерство народної оборони видало такий комунікат: „В четвер, дня 12. лютого, у вечірних годинах втекли з Кошицької кріпости 5 українців, на чолі з бувшим командантом відділу УПА „Бурлак". Перед втечою Бурлак був одягнений в німецьку військову уніформу (в німецьких уніформах ще й досі ходять теж чеські, польські і болгарські вояки — прим. кор. ІК), на ногах мав чоботи і був без пальта і без шапки. Двох його друзів мали такі самі одяги, тільки замість чобіт мали на ногах звичайні військові черевики. Другі два українці мали військові однострої, були в шинелях і мали на головах шапки, т. зв. пілотки"

Прага, 16. лютого. (ІК). — Чехословацьке міністерство народної оборони видало вчора комунікат, в якому сказано: „В суботу, дня 14. лютого, в год. 11-ій рано зловлено в околиці Кошиць команданта відділу УПА Бурлака - Шиґельського та його спільників".

СТВОРЕНО „УКРАЇНСЬКУ ГРОМАДУ" В ШВЕЦІЇ.

Стокгольм, Швеція. — Дня 6-го січня в столиці Швеції, Стокгольмі, відбувся перший зїзд українців у Швеції, на якому створено Українську Громаду. Головою Укр. Громади вибраний В. Федорчук.

ЗА ШИРШУ БАЗУ ПЛЯНУ БЕВИНА

УЧАСТЬ МАЛИХ КРАЇН В КОНФЕРЕНЦІЇ В СПРАВІ НІМЕЧЧИНИ

Лондон, 20 лютого. Сьогодні тут повідомлено, що Бельгія, Голандія і Люксембурґ візьмуть участь в конференції трьох західних великодержав, ЗДА, Британії і Франції, в справі Німеччини, яка почнеться тут в найближчий понеділок. Що більше, в британських урядових колах заявляють, що вони радо візьмуть до уваги критичні завваги цих країн щодо пляну Бевина в справі західно - европейського державного обєднання. Діло в тому, що бельгійське міністерство закордонних справ висловило думку, що пропонований Бевином плян західно-европейського союзу на базі британсько - французького договору, підписаного минулого року в Дюнкерк, є невистарчальний, бо має на меті тільки оборону перед Німеччиною, яка сьогодні вже і так нікому не загрожує. Вважається, що найближча конференція в справі західної Німеччини буде рівночасно і першим конкретним кроком на шляху до поширення і здійснення пляну Бевина.

ПІСЛЯ ВІДСТАВКИ ДЕ ВАЛЕРИ

Дублін, Ірляндія, 19 лютого. Нововибраний ірляндський премієр Джон Костелльо сьогодні склав першу заяву в справі політики нового уряду. Він насамперед заявив, що Ірляндія задумує дати якнайбільший вклад в здійснення допомогового Пляну Маршала, збільшуючи свою сільсько-господарську продукцію та експорт цих продуктів до потребуючих країн.

КЕРІ ЗАПРОШЕНИЙ ДО МОСКВИ

Париж, 19 лютого. Совєтський представник в екзекутиві Світової Федерації Професійних Спілок, Василь Кузнєцов, запросив сьогодні фінансового секретара Конгресу Індустріяльних Організацій (КІО), Джеймса Б. Кері, до Москви на наради в справі Пляну Маршала. Кузнєцов є теж предсідником Всесоюзного ЦК Профспілок. Кері запрошено до Москви вже після того, як він взагалі відмовився говорити з большевиками на тему Пляну Маршала.

ДАЛЬША БОЛЬШЕВИЗАЦІЯ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ

Прага, 19 лютого. Чехословацькі комуністи сьогодні заповіли нову резолюцію до уряду, якою будуть домагатися повної націоналізації промисловости. Чеська промисловість вже націоналізована у 60 до 80 процентах. Нове домагання большевиків відноситься тепер головно до дрібної промисловости, яка досі потрапила ще оборонитися перед большевицьким терором.

ФРАНЦІЯ В БОРОТЬБІ ПРОТИ ПІДВИШКИ ЦІН

Париж, 19 лютого. Французька Асамблея сьогодні більшістю 336 голосів проти 188 прийняла урядовий законопроєкт для боротьби проти інфляції. Принятий закон передбачує високі кари за беззаконне збільшування цін на продукти загального користування. Проти законопроєкту голосували комуністи.

БОЛЬШЕВИКИ ЗАКИДУЮТЬ АМЕРИЦІ ВДЕРЖУВАННЯ ВОЄННИХ БАЗ В НІМЕЧЧИНІ

Берлін, 19 лютого. Сьогодні на засіданні т.зв. координаційного комітету Контрольної Ради Союзників в Німеччині совєтський представник виступив з офіціяльним обвинуваченням, що західні союзники „саботують" постанови про демілітаризацію своїх зон Німеччини і вдержують там всі бази і споруди, потрібні до ведення війни. Большевицький представник твердив, що західні союзники ще досі задержали в стані користування цілий ряд фортифікацій, підземних комунікаційних получень, військово-морських споруд іт.п. Американський і британський представники, заперечуючи совєтські обвинувачення, крім того ствердили, що договірний плян передбачує закінчення демілітаризації аж з кінцем цього року і вже тим самим всі совєтські обвинувачення є безпідставні.

ХОЛЄРА В ІНДІЇ

Ню Дельгі, Індія, 19 лютого. (АП)—До всіх інших трагедій, які безупину навідують цю безмірно багату і безмірно нещасливу країну, в останньому часі долучилась ще страшна пошесть холєри. Згідно з урядовими даними за останній тиждень було в країні 1,374 смертних випадків холєри.

УРЯД ІРАКУ РОЗВЯЗАВ ПАРЛЯМЕНТ

Баґдад, Ірак, 19 лютого. (Ройтер). — Іракський уряд розвязав сьогодні парлямент, закикуючи йому, що він „не репрезентує волі народу" і був вибраний беззаконно. Будуть розписані нові вибори.

АМЕРИКАНСЬКА ДОПОМОГА ГРЕЦЬКИМ ХЛІБОРОБАМ

Атени, 19 лютого. Лоренс Нортон, керівник сільсько-господарського відділу американської допомогової місії в Греції, сьогодні повідомив, що грецькі хлібороби дістануть американську допомогу головно в сільсько - господарських машинах на загальну суму 4,800,000 долярів.

ЗАСУДИЛИ НІМЕЦЬКИХ ГЕНЕРАЛІВ

Нюрнберґ, Німеччина, 19 лютого. Американський Військовий Трибунал проголосив сьогодні вирок на 10 німецьких військових командантів, обвинувачених за воєнні злочини в окупованих країнах. Маршал Ліст і ген. Кунце засуджені на досмертну тюрму, шістьох інших генералів на тюрму від 7 до 15 років а двох звільнено.

ФИЛЯ ХОЛОДУ В ЕВРОПІ

Лондон, 19 лютого. (АП)— Після відносно дуже лагідної зими в попередніх місяцях, сьогодні навістила Европу филя сильних морозів і снігу.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346. JERSEY CITY 3. N. J.

ДЖОРДЖ ВАШИНҐТОН

Начальний військовий командант у часі Революційної Війни, знаменитий повстанчий організатор та перший президент Злучених Держав—Джордж Вашинґтон—ввійшов уже за свого життя дуже глибоко в серце американського народу і цілком певно залишиться у ньому навіки як перший між першими. Заважує на цьому почуванні безсумнівно перемога Вашинґтона на полі бою, бо вона вирішила дальшу долю американської землі. Проте й вона не є ще задовільною відповіддю на те, чому саме особа Вашинґтона сповита таким глибоким сентиментом.

Це відчули добре американські історики і тому є так багато книжок про Вашинґтона, автори яких намагаються збагнути його інтелект та його військові й політичні спосібності і осяги. Між ними бували і такі, що намагались зробити з особи Вашинґтона якусь легендарну постать, геніяльного стратеґа і політика, непереможного вождя, навіть трохи не святого, Та це не вдержалось. Бо ж, наприклад, загально відоме, що Вашинґтон поносив у перших роках на полі бою самі невдачі й програвав битву за битвою. З політичного боку вже сам його заповіт, на який залюбки покликуються американські ізоляціоністи, був би нині критикований. Отже що ж таке заважило на величі Вашинґтона?

Заважила його глибока віра в слушність справи, за яку піднято повстання проти „рідного краю". Бо ж для Вашинґтона та йому подібних Англія була країною його батьків, його мови, його звичаїв та його виховання, а теж і такою, звідки вийшли ці ідеї, які взялись здійсняти американські повстанці. Заважив сильний характер Вашинґтона; заважила його спроможність з кожної програної битви і невдачі чогось навчитись; заважило його завзяття видержувати на становищі, коли інші тратили голови, коли здавалось, що всьо пропало, чи розліталось навіть і це невелике військо, яке він раз-у-раз збирав докупи, хоч не міг часто дати воякам навіть що їсти. Заважило це, що коли вояки ходили майже босими ногами по снігу серед тріскучих морозів у Велей Фордж і гинули від ран і хворіб, бо не було ліків, та коли офіцери боялись навіть з ними зустрічатись, Вашинґтон був з ними і з ними терпів, хоч інші в тому самому часі в Гарисбурґу, чи де там, бенкетували і сварились за комісове від зброї, придбаної на чорнім ринку, чи за проценти від позичок, які мали б видістати від Франції.

За цей сильний характер, як тільки революція увінчалась успіхом, американський нарід вибрав Вашинґтона не тільки своїм першим президентом, але надав йому ще й безсмертний титул — Батька своєї країни.

Нині Злучені Держави вже не ця селянська країна, яка була в часах Вашинґтона, коли то цілого населення було всього понад три мільйони, а Ню Йорк мав тільки 12,000 мешканців. Зайшли в цілій країні радикальні зміни. Проте, немає змін у серці американського 140-мільйонового народу щодо відчуття вдячности для Вашинґтона та щодо пошани тих великих ідеалів, які просвічували творцям незалежности Злучених Держав. Велике діло Вашинґтона та його сучасників відчуто згодом вповні теж і в Англії. Теж і там нині Вашинґтон у великій пошані.

Виповнити прогалини в нашому громадському житті

Громадське життя американських українців вже має за собою понад 50-річну історію, і не малу історію. Його цілі і форми творилися відповідно до потреб, завдань та почувань нашого заглу, створюючи велику мережу найрізноманітніших організацій, товариств, комітетів і т. п., одні з яких падали, інші залишались, творились нові і сьогодні наше громадське життя має вже свої питомі і справді органічні форми та виразні тенденції і напрямні дальшого розвитку. Ми маємо центральні братсько-запомогові організації з більшою чи меншою кількістю їх відділів в поодиноких місцевостях. Статути цих організацій охоплють менш-більш всі ділянки нашого життя, хоча у відповідній синтезі та оцінці. Ми маємо наш політично-репрезентативний Конґресовий Комітет та розбудований вже на міжнародній базі центральний Злучений Український Американський Допомог. Комітет. Існує, розвивається і виявляє щораз більшу активність Ліга Української Молоді. Існує і діє Союз Українок Америки зі своєю централею і філіями та багато всіляких товариств і організацій місцевого характеру. Проте,в організаційних формах нашого громадського життя існують деякі серіозні прогалини, від виповнення яких залежить дальший розвиток і ріст нашої громади.

Звернемо увагу насамперед на дві найбільші прогалини з двох найважливіших ділянках нашого організованого життя. Маємо на думці відповідне центрально-організаційне охоплення та оформлення наших культурно-освітної та господарської ділянок.

За створення культурно-освітньої централі.

Як іде про культурно-освітну роботу по наших громадах відчувається насамперед велику недостачу одної культурно-освітної централі, яка ініціювала б, організувала б та керувала б цілістю культурно-освітньої роботи, подібно як це роблять, або щонайменше повинні робити Конгресовий Комітет в політичній і ЗУАД Комітет в допомогій акціях. Про цю культурно-освітну роботу багато говориться і пишеться, але її відносно мало виконується. Вона є в програмі та в статуті чи не кожної нашої організації, але завжди на якомусь там місці з черги і завжди тільки як додаток. Всі наші численні товариства і організації, парафії, громади, Народні Доми, всі проявляють більшу, чи меншу активність в цій культурно-освітній ділянці, але всі вони тут здані виключно на себе самих, на власну ініціятиву і на власні сили, що часто є понад їхні сили. Ця робота, яка ведеться, є в більшості тільки відгомоном та повторенням принагідних давних імпрез і теж припадковістю. Натомість є повна відсутність будьякої плянової роботи, тому теж і прогрес в цій ділянці майже ніякий. Ще пів біди, як громада має відповідну кількість енергійних культурно - освітних робітників, але й ці з часом мусять відповідно вичерпатися. Тут единим виходом і рятунком може бути відповідний культурно-освітний центр, що перебрав би на себе турботи щодо організації, плянування і ведення культурно-освітної праці в усіх наших громадах. Він мусів би бути створений та повести свою роботу на базі дотеперішнього досвіду і американсько - українських традицій, відповідно поширюючи і поглиблюючи їх. Ініціятиву створення повинен перебрати на себе Український Конґресовий Комітет та перевести її в життя в порозумінні з усіми іншими центральними організаціями і Американським Відділом Наукового Т-ва ім. Шевченка. Такий культурно-освітний центр ще єдиний допоможе нашому загалові вийти з дотеперішнього примітивізму і хаотичности під цим оглядом та справді поширити і поглибити в українських громадах організовану культурно-освітну працю, яку досі трактовано по якомусь-там-рядному і яка повинна бути поставлена на першому місці, як головна база свідомости і всякої іншої праці американсько-українського загалу.

Необхідність організації господарського життя.

Другою справою, що подібно як культурно - освітна праця повинна стати базою нашого громадського життя, є без сумніву необхідність відповідних економічно-промислових організацій. Існуючі українські фінансові інституції мають майже виключно запомоговий характер, а сама господарська промислово-торговельна ділянка ще цілком лежить облогом. На це склалось багато причин, від господарської структури та системи самої країни починаючи, а на переважно робітничому характері нашої громади кінчаючи. Під цим оглядом організацію треба зачинати справді від початку, хоча поодинокі подібні спроби вже були.

Ціллю цеї статті не є розглядати можливості і потреби такої організації, відважуючись тільки на твердження, що такі існують. Завданням знавців і спеціялістів було б всі ці можливості провірити та поробити конкретні висновки. Під цим оглядом в останньому часі вже навіть виявлено деяку ініціятиву. Як довідуємось, створена недавно новими імігрантами перша Українська Кооператива в Ню Йорку звернулася до Українського Конгресового Комітету, як до „компетентного тіла", пропонуючи йому „відповідно підготовити і скликати Українську Господарську Нараду" з представників центральних українських запомогових організацій та приватних підприємців. Завданням такої наради було б випрацювати плян господарської розбудови американських українців та їх відповідне організаційне окоплення під цим оглядом.

Звичайно, від пляну до діла ще дуже далеко, але при добрій волі та відповідній енергії все можна зробити. Досі головною недостачею нашого організованого життя був головно брак відповідних фахових сил. З приїздом відповідної кількости фахівців з новою українською іміграцією ця недостача зменшується і рівночасно збільшуються можливості вдосконалення наших громадсько - організаційних форм, як теж поглиблення їх змісту. Передумовою успіху під одним і другим оглядом є без сумніву тісна співпраця між старою і новою іміграціями, як теж генерацією народженою в Америці. Ми всі спільно повинні і мусимо докласти всіх зусиль, щоби заповнити існуючі прогалини в організації нашого громадського життя та поглибити і поліпшити його зміст. Цього вимагають від нас однаково наші власні потреби, як і наші обовязки причинитися зорганізовано до ще більшого розквіту Америки та дати якнайбільшу допомогу нашому „Старому Краєві", що ще досі в неволі.

В „найдемократичнішій країні світу"

Провідникам „найдемократичнішої країни світу" не дають спати дві речі. Це „націоналістичні пережитки" у громадян СССР і „низькопоклонство окремих радянських громадян перед сучасною буржуазною культурою".

Вони завжди вели неперебірчиву боротьбу проти тих двох загроз для „найбільш соціялістичної країни світу". Але в останніх часах ця акція прибрала більш масового характеру. Про неї багато говориться у докладах і пишеться у газетах.

У „Радянській Україні" (ч. 126) якийсь В. Платковський у довжезній лекції пише на ту тему м. і. так:

„У окремих наших громадян ще лишилися націоналістичні пережитки. Особливо сильні такі пережитки в районах, які недавно стали радянськими, — в Прибалтиці, в Західній Україні та ін.

Не можна забувати, що на тимчасово окупованих територіях фашистські недолюдки намагалися отруїти свідомість людей отрутою націоналізму. Треба так само весь час памятати, що імперіялісти ні на один момент не припиняють своїх намагань протягти в нашу країну реакційні буржуазні погляди.

Боротьба за повне подолання націоналістичних пережитків є найважливішою складовою частиною комуністичного виховання трудящих.

Одним з найбільш шкідливих пережитків капіталізму, які зустрічаються у окремих радянських громадян, є низькопоклонство перед сучасною буржуазною культурою...

Центральний Комітет нашої партії викрив факти безідейності, низькопоклонства перед буржуазною культурою в окремих творах радянської літератури та мистецтва. Рішення ЦК ВИП(б) про журнали „Ленинград" і „Звезда" та про фільм „Большая жизнь" і доповідь товариша Жданова про ці рішення ЦК відіграли величезну роль у піднесенні ідеологічної роботи в СРСР.

Партія вимагає рішучої і нещадної боротьби проти всіх виявів низькопоклонства перед буржуазною культурою. Треба викривати капіталістичні порядки, соціяльний і національний світ при капіталізмі, занепад і загнивання буржуазної культури, показувати величезні переваги соціялістичної культури, соціялістичної демократії".

Велику ролю в цій боротьбі приділюється літературі.

Тут вже забирає голос „спец" від літератури, А. Фадеєв (уже попав тепер у неласку!) в ч. 166 „Правди", органі ВКП(б), будучи генеральним секретарем Союзу советських письменників СССР, пише:

„Ми письменники, більш ніж хтобудь можемо і повинні сказати про те, що таке наш советський устрій, в чім його перевага, показати велич советської людини...

Між нашою інтелігенцією є деякі, що не визбулись ще низькопоклонства перед закордоном, респект перед усім, що походить іззакордону. Таке низькопоклонство зустрічається теж в літературі. Напр. книга Нусінова „Пушкін і світова література", видана 1941 р. — це дуже погана книга". Погана вона тому, що „основною думкою тої книги є показати, що велич Пушкина заключається в тім, що він „европеєць", що на всі питання, що їх ставила західна Европа, він находив свою відповідь".

Тому то Фадеєв каже, що „та книга не має нічого спільного з марксизмом", а це безапеляційний присуд для книги.

Фадєєв тішиться, що советська література росте згідно з вказівками партії на марксистських основах.

„В Україні, — пише він, — при помочі ЦК КП(б)У наведено вогонь проти пережитків буржуазного націоналізму в ділянці історичних наук, літературознавства і літератури".

Про те, який вогонь наведено проти історичних наук, літературознавства і літератури в Україні, довідуємося дещо ближче зі статті В. Г. Бондарчука, ректора київського державного університету ім. Т. Шевченка п. н. „Столичний університет перед новим навчальним роком" (Радянська Україна, ч. 126-.

В. Бондарчук пише:

„В поточному академічному році робота університету була перебудована в світлі рішень ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)У про ідейно - політичне виховання радянського народу і зокрема в світлі постанови ЦК КП(б)У „Про роботу партійної організації Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка". Питання ідейного змісту наукової і учбової роботи були широко обговорені серед викладачів і студентів. Відповідно до цих історичних рішень переглянуто учбову і наукову діяльність насамперд історичного, філологічного, юридичного, філософського, економічного факультетів і катедр гуманітарних наук.

У практиці роботи окремих кафедр, професорів і викладачів університету були викриті серйозні хиби й помилки. В лекційних курсах з історії української літератури та історії України мали місце перекручення і помилки буржуазно-націоналістичного характеру, які полягали в спробах відродити буржуазно-націоналістичну схему Грушевського та його „школи". Курс української радянської літератури читався без глибокого аналізу явищ радянського літературного процесу. В лекціях з історії української літератури та історії України були випадки, коли викладачі недосить чітко характеризували окремі суспільні явища. Оцінки діячів минулого відзначилися однобічністю, підкреслювалися лише прогресивні моменти в їх поглядах і затушковувалися помилки та збочення, обмеженість їх поглядів, у декого помітне було небажання викрити класову обумовленість цієї обмеженості. В практиці роботи окремих професорів і викладачів були елементи формалізму, емпіричної фактології, ідеалізація історичного минулого тощо.

Внаслідок самокритичної перевірки стану викладання гуманітарних дисциплін, зміцнення кафедр досвідченими спеціялістами, посилення контролю за роботою викладачів, небагато покращала навчальна, наукова і виховна робота кафедр університету".

Оттак виглядає наукова праця в „найбільш демократичній країні світу".

Большевицька партія наказує переводити в життя свої партійні постанови і фальшувати літературу й науку. Над виконанням у життя партійних постанов стоїть енкаведист. От тобі сталінська демократія!

І. Гр.

ВАЛЕРІЯН ПІДМОГИЛЬНИЙ

„ТРЕТЯ РЕВОЛЮЦІЯ"

Оповідання

4)

Цю культуру я передав тобі, молодшому хлопцеві... Ви взяли від нас культуру соціялізму й добрали способу його здійснити. Ви використали величезний досвід минулих віків і сказали: всяку культуру треба передусім одягти тілом. І ви поєднали культуру соціялізму з дикунством. Це геніяльно й неминуче!

— Буржуазія те саме каже, — відмовив Альоша й кинув цигарку, — тільки зве це грабіжництвом, а не геніяльністю. Різниця назв, не більше.

— Ти гніваєшся, Альошо? На мене? Це ж не те, що говорить буржуазія, хоч ти й повинен так міркувати. Звичайно, найперша правда всякої боротьби — безоглядно заперечувати іншу думку, крім своєї. Правильно, бо хто не робить так, не переможе. Я цілком розумію, що повинна бути схема: хто не з нами, той проти нас. Повинна бути в боротьбі, в агітації, а не в розмові з добрими знайомими...

І тут. Скрізь.

Альоша глянув у вікно, де порожній день простягся над містом, і згадав, що вже давно не спав. Він потягся й сплющив очі. Андрій Петрович витяг з кишені пальта сіру ганчірку й витер худе обличчя.

— Дитино моя, — мовив він, — я хотів сказати, що є схема для людей і схема для душі. Так от не давай, щоб схема душу опанувала! Бо це провадить до неприємного царства попуг і малп...

Альоша підвівся й поклав обидві руки на плечі Андрієві Петровичеві:

— Ну, так і ви на мене не сердьтесь! Я папуга й малпа, а ви — жаба.

Він стиснув дядькові руку.

— Чекай, я проведу тебе. Піду до саду по дрова.

Андрій Петрович скинув пальто й узявся підтягати безрукавого кожуха. Альоша вийшов до їдальні. Тут було тепло й хатньо. Марта Данилівна схилилася коло буржуйки, а там бадьоро пихкало й шкварчало.

— До побачення, мамо, — промовив він.

Мати підкинула до нього своє червоне обличчя.

— Альошенько, куди... Я який обід варю...

А він уже простяг їй руку.

— Ніколи, мамо.

Вона покірно дала йому свою, а потім схопила другою рукою його стан і припала до сорочки. Він скривився.

— Ну, тільки не плач!

— Ні, я не плачу, не плачу... Рідний...

Альоша надів кожушину й шапку. Надійшов і Анрій Петрович; він підперезав пальто мотузкою, застромив сокиру за пояс, мав ще мотуззя й невеличку пилку.

Марта Данилівна провела їх до дверей; син нічого не сказав їй більше. А в неї не було вже сили навіть до вікна підійти та дивитися йому вслід.

Вона прихилилася до дверей. Вона знала, що син уже ніколи не прийде.

* * *

Альоша з Андрієм Петровичем вийшли на вулицю. Вогкий низенький ранок сповнив землю хоч був уже пізний день. Осіння дрібненька мряка, не хитаючись, доносила відгомони далеких гармат і лягала на обличчя холодним мереживом. Каміння довгих вулиць було туманне й пустильне. На розі витягся припушений краплинками труп вершника в обіймах коня — і нікого з цікавих. Був перший день перемоги й нової влади.

Андрій Петрович витер обличчя своєю ганчіркою й заговорив:

— Ніколи життя не було таке цікаве. Юнацтво краще розумітиме історію, ніж то кажуть підручники. Що таке був донедавна хоч би той печерний вік, як не абстракція? А от усі ми цілий тиждень жили оце в льохові, розкладали там огнище, варили страву й їли її п'ятьма. Де й коли можна було так відчути, дотикнутися, що життя є боротьба? Хто міг би так красномовно з'ясувати, як твориться влада, закони? Так, Альошо, життя тепер скинуло всі одежі, приліплені цивілізацією, і ствердило геть усе, що свідчили босяки, а філософи заперечували. У мене, наприклад, за два роки чисто змінився погляд на дерева. Бачу дерево й думаю — добре було б тебе зрубати! Колись любив дерева зелені, живі, а тепер укохав присохлі, бо краще горять... Та й сам я, вивернувши кожуха, хіба не подібний був би до якого довнього Гава?

Альоша взяв його під руку й міцно притис.

— Ех, ви, філософе печерного віку! А мені так зовсім не шкода, що ви й подібні до вас трохи пожили в льохові — їй-бо не жалко.

Андрій Петрович засміявся й трусонув своєю сокиркою.

— Та й я не дуже смучуся! От тільки ти даремно на мене, Альошо, образився, як згадав про дикунство. Ти думаєш, дикунство що? Це молодість душі. Я бачив тут матросів і думав: які вони по-страшному молоді! І нічого спільного з комунізмом не мають. Це — тіло. А дух — культура. Це й є завдання: поєднати. Вдмухнути, за біблійним прикладом, дух культури в це молоде, пристрасне дикунське тіло. Нічого більше для комунізму й не треба...

(Дальше буде).

Д-р Володимир Ґалан, Екз. Директор ЗУАДК.

Звіт з праці ЗУАДК за 1947 р.

(на зборах Дирекції в Ню Йорку, Готель Пенсилвенія, 24. січня 1948).
3)

Канцелярія.

Уся наведена праця, як і праця над збірками жертв, була ведена трьома канцелярійними силами. Щойно тепер маємо усіх наших постійних сил десять, а це трьох в ЗД і сімох в Німеччині (трьох американських торожан і 4 місцеві скитальчі сили). Безумовно, коли прийдемо до виконання другого нашого завдання, цебто постійного переселення, наша праця мусить збільшитися в десятеро і приєднати більше дійсно фахових сил.

Переселення.

Уся наша дотеперішня праця мала вигляди негайної допомоги, яку треба було виконати, але яка не розвязувала питання скитальщини, бо такою розвязкою може бути тільки переселення. Говорити про переселення в практиці, а не в теорії, можна тільки тоді, як вже є доступ до організації, яка переводить переселення та має на це потрібні фонди. З того боку наш договір з ІРО та допущення наших представників до окупованих країн має першорядне значення і тому ми теж віддавали цій справі головну нашу увагу.

Основою нашого визнання була ця муравлина, щоденна праця соток наших свідомих організацій і тисячів звичайних громадських діячів по усіх наших громадах, нашого жіноцтва, зокрема цього, яке під назвою Жіночої Секції ЗУАДК переводило збірку одягу. Дехто не доцінює цеї праці, але коли пригадаєте собі, з яким запалом витали французи Американський Френдшіп Трейн, то такими Френдшіп-тренами і пропагаторами української допомогової акції в країнах Европи були ці бейли, споковані нашими жінками і висланi до Франції, Бельгії, Італії, а звідтам дальше до Австрії і Німеччини!

І коли ми дістали визнання, коли перед нами відкрилися двері до праці на міжнароднім полі, треба було старатися про нові засоби, щоби наші представники не їхали з порожними руками в Европу. Іншими словами, ми стояли і стоїмо на становищі, що заки підемо просити допомоги в Американців, ми самі мусимо здобутися на максімум нашої власної допомоги!

Як раз на цьому, що ми мали свої власні фонди, ми зробили всюди найкраще враження, бо не потребували жебрати, а приносили свої хоч малі дари.

Усі фонди, які ми досі зібрали, були малі і тому останні річні збори рішили підвищити збіркову суму на 200,000 дол. До переведення кампанії було призначено д-ра Цегельського, який однак в останнім моменті відмовився і це завдання в додатку до інших спало на мене. Все ж таки в короткому часі ми започаткували кампанію прокламацією мейора м. Филаделфії, видали 150,000 летючок, розіслали заклики по всіх громадах, дали великі оголошення в американській пресі. Вислід був, та не в такому розмірі, як можна було сподіватися. Все ж таки ми багато навчилися та пізнали, де лежить наша сила та де сподіватися допомоги для наших скитальців.

Підготовка і переведення Українського Дня у Филаделфії спричинили нове життя по громадах, а нам дали великий розголос не тільки тут, але і в Европі. Бо до нашої збірки і нашого дня, як писав адв. Смук, дуже „приглядається ІРО і військові чинники". В той же час відбулись місцеві віча і збори, на яких приходилось нам виступати та пояснювати завдання і цілі нашої організації.

Американська Заморська Допомога.

Рівночасно ми не занедбували інших можливостей і коли прийшла нагода ми внесли прохання до Амерікен Оверсіс Ейд енд Юнайтед Нейшенс Апіл фор Чілдрен прийняти нас в члени та визначити на наші цілі суму один мільйон долярів. Ми виготовили плян праці і розділили ці гроші на різні обєкти. Екзекутива це затвердила і дня 22 грудня 1947 р. прощали мене робітники нашого офісу та приявні у Филаделфії члени Екзикутиви з сумом на „гірінг" в справі нашого бюджету на 1948 р. перед Амерікен Оверсіс Ейд. В часі переслухання перед пятьма суддями я ще раз представив подрібно плян нашої праці в Европі, при чому стала мені в великій пригоді минулорічна поїздка по таборах наших скитальців і обізнаність з їх вимогами. Мені здавалось, що судді віднеслися дуже прихильно, однак предсідник заявив, що коли б нам навіть признали, то не ту суму, якої ми жадаємо. З тим я відїхав, а дня 6. січня ц. р. прийшов лист з повідомленням, що нам призначено „тільки" суму 500,000 дол. Я передав цю відомість членам Екзекутиви і всі ми разом рішили прийняти цю суму та зменшити відповідно нашу програму праці.

Для пояснення додам, що Амерікен Оверсіс Ейд зорганізовано як представництво 26 американських допомогових організацій для переведення одної великої збірки в ЗД. Коли ж Обєднані Нації перевели ухвалу, щоби у всіх державах ОН. перевести збірку на дітей цілого світу, департамент стейту в порозумінні з допомоговими організаціями рішив получити ці дві збірки та перевести одну збірку під назвою — Амерікен Оверсіс Ейд енд Юнайтед Нейшенс Апіл фор Чілдрен. З загальної суми 60 мільйонів дол. 20 мільонів призначено на діточий міжнародний фонд, а 33 мільойни розділено на 22 американські організації, між ними і ЗУАДК.

Кампанія буде переведена в місяці лютім і в ній ми візьмемо участь. Голова цеї організації буде сьогодня промовляти до вас та дасть про це подрібні інформації.

Мабуть не треба говорити про значення цього другого факту. Бо коли день. підписання умови з ІРО дав нам правну можливість до праці між нашими скитальцями, то день 22. грудня, а зглядно день 6. січня, буде другим історичним днем для нашого Комітету, коли ми одержали можливість цю працю виконати і зайнятись пляновою працею постійного приміщення наших скитальців, розміщення їх культурних та мистецьких сил, вихованням їх молоді як і опікою тої частини наших скитальців, яким треба постійної допомоги, именно хорим, інвалідам та творенням постійних допомогових інституцій.

Ставши на верху наших можливостей, Екзекутива ЗУАДК вважала потрібним і конечним поділитись цими радісними вістями з вами та просити дальшої вашої помочі у великому ділі.

Екзекутива запросила на сьогоднішні збори визначних наших громадян і громадянок, як гостей, які хоч не мають директорського мандату, все ж протягом року причинились у великій мірі до наших успіхів і вони готові і в майбутньому служити нам своїм досвідом.

Хоч праця за нами велика та успішна, то перед нами стократно більші завдання. Спільними силами збудуємо могутню будівлю для добра цілого нашого народу, для слави американських ідей.

При кінці хай вільно мені буде зложити щиру подяку тим сотням щирих українських робітників тут в ЗД та в Европі, які допомагали нам в нашій праці. Хочу подякувати теж українській американській пресі та допомоговим інституціям, які відносилися до праці Комітету зо щирістю і давали нам місця на своїх сторінках. В кінці хочу зложити подяку Екзекутиві та директорам зх їх піддержку в деколи дуже дражливих моментах. Хай минула наша праця, наші помилки та успіхи вказують нам шлях на майбутнє: корисної і успішної праці для добра цілого українського народу.

(Кінець).

Тридцятьліття Берестейського миру

9. лютого 1918 року дипломати молодої Української Народньої Республики, а саме — Микола Люблинський, Олександер Севрюк і Микола Левицький — підписали в Бересті над Бугом мировий договір з Німеччиною, Австро-Угорщиною, Болгарією і Туреччиною. Це був перший мировий договір при кінці першої світової війни.

Ще й досі ходять усякі неправдиві оповідання, особливо в большевицькій пресі, про Берестійський мир. Українській Народній Республиці закидувано „зраду", бо вона підписала мир з Центральними Державами. Як же воно було на ділі? Чия правда, а чия кривда?

Ніхто чесний, що знає події 1917-18 рр. в Україні, не може закинути провідникам Української Центральної Ради, мовляв, вони хотіли і готувалися до сепаратного мира з Центральними Державами. Якраз навпаки! Уряд Центральної Ради всякими способами старався удержати фронт на заході супроти Німеччини та Австро-Угорщини. 25. грудня 1917 року генеральний секретар закордонних справ, Олексадер Шульгин, заявив на засіданні Центральної Ради про намір московських большевиків заключити сепаратний мир з Німеччиною:

„Ми з цим не згідні, ми не можемо допуститити, щоб німці та австрійці посунули свої полки на французів та англійців. Ми стоїмо за мир загальний, який би благословляла демократія цілого світу".

Діячі Центральної Ради вважали, що Німечича війну програє. Але вони знали, що московські большевики перли до негайного мира за всяку ціну. Вони хотіли „перетворити імперіялістичну війну в війну громадянську". Тому вони не щадили найгрубшої демагогії супроти Української Центральної Ради. Називали Центральну Раду ворогом робітників, селян і вояків та вірною прислужницею англо-американських і французьких капіталістів...

Коли московський большевицький уряд вислав своїх дипломатів на мирову конференцію з Центральними Державами до Берестя, то мусіла й Центральна Рада взяти участь у конференції. Чому? Причина дуже проста. Була небезпека, що московський большевицький уряд заключить мир з Німеччиною також від України. Щоб цього не сталося, Центральна Рада проголосила самостійність Української Народньої Республики універсалом з 22. січня 1918 року.

Німецькі та автро-угорські дипломати мали наказ від своїх урядів: закінчити переговори з Україною та Советською Росією якнайскорше. Молоді українські дипломати бачили скрутне положення Центральних Держав, що потребували збіжжя і ставили свої вимоги (напр., автономії для українців у межах Австрії.). Австрійський дипломат, граф. Чернін, писав у своїх споминах про Берестейський мир, що українці „диктують" на мировій конференції...

Вся честь зручности українських дипломатів! Але внутрішні відносини в Україні не давали певного ґрунту для успішної закордонної політики. Народня маса і воянтво, втомлені світовою війною, жадібно прислухувались до пропаганди московських большевиків. Москва запевняла, що вона визнає право України на відокремлення. А одночасно московська „червона гвардія" вела наступ на Україну... Ряди борців української незалежности рідшали. Після підписання мирового договору в Бересті на Україну прийшли німецькі та австро-угорські армії. Німецька політика плянувала відновлення царської „єдиної неділимої Росії". Україна була потрібна тимчасом, як край багатий на збіжжя. Тому Німеччина зробила все для того, щоб не дати українцям розвинути свої національні сили. Зате в цей час на Московщині Ленін і Троцький створили свою червону армію.

А. О.

КОМУНІКАТ

Злученого Українського Американського Допомогового Комітету.

Реєстр мешкань та праці.

Можливість ухвалення нового іміґраційного закону Стратона, на основі якого було б можливо спровадити більше число наших людей до ЗД., вкладає на нас обовязок підготовити наші сили та організовано взятись до цього великого завдання.

ЗУАДКомітет розіслав вже до всіх наших Отців Парохів, секретарів відділів допомогових організацій, Союзу Українок, Горожанських клюбів та інших організацій 50,000 блянкетів. Прохаємо ці реєстраційні блянкети роздати, допомогти їх виповнити та негайно відіслати до ЗУАДК. для обчислення скільки мешкань та зайнять могли б дати наші люди новоприбуваючим іміґрантам.

Додаємо, що на основі нового закону люди приїжджали б на кошт держави і виповнюючий блянкет не бере на себе ніякої фінансової відповідольности. Коли б через помилку якась організація не одержала блянків, просимо повідомити канцелярію та подати потрібну кількість блянкетів.

Переселенчі Осередки.

З приїздом більшого числа іміґрантів заходить велика потреба допомоги їм мешканням, харчами та працею. Для цього завдання ЗУАДК організує по наших громадах при допомозі місцевих організацій Переселенчі Осередки. Перший Осередок вже зорганізовано в Ню Йорку дня 13. лютого. Управа ЗУАДК прохає наші громади у Филаделфії, Клівленді, Дітройті, Питсбургу, Шикаґо та Міннеаполіс створити у себе окружні Осередки, а в кожній навіть найменшій громаді повинні повстати місцеві переселенчі пункти. З кожної громади надіслати негайно усі відомости про працю та мешкання до ЗУАДК та подати імена людей, які займуться новоприбуваючими на місцях. Всі ці відомості пересилайте ЗАРАЗ до:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.
Злучений Український Американський Допомоговий Комітет

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА ЩАДНИЧІ БОНДИ!—З днем 15. квітня зачнеться по цілім краю велика кампанія в справі закупна щадничих бондів. Ціль: заохотити загал о більшої ощадности і спинити інфляцію. Еоді будемо оглядати цей плякат, що його бачимо, на різних місцях. Тепер держаться його президент Труман та Джан Снайдер, секретар скарбу.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

Жертви, надіслані на цю ціль, як теж добровільну доплату до передплати „Свободи", потверджуємо з подякою проголошенням в цій рубриці.

Ліста: ч. 25.

Відділ:		Жертва:
	Michael Kinn	$ 500
	Микола Салабай, передплатник	3.00
	Mrs. M. A. Lesnick, передпл.	3.00
	Петро Буртник, передплатник	2.00
	Іван Панківський, передпл.	2,00
	С. Деренівський, передплатник	2.00
	Павло Затковський, передпл.	2.00
	Пилип Ясновський	2.00
	Антін Кирилюк	2.00
	о. Петро Олексів	2.00
8	Микола Мазур	2.00
8	Василь Мандзій	2.00
8	Дмитро Попадюк	2.00
8	Антін Хицяк	2.00
8	Трофим Нечеснов	2.00
8	Стефан Мартинів	2.00
8	Петро Рутковський	2.00
8	Григорій Скробач	1.00
8	Андрій Нісевич	1.00
45	Михайло Миць	2.00
78	Wm. Salabun	2,00
102	Андрій Панасік	2.00
113	Nestor Corchock	2.00
113	Антін Королевят	2.00
121	Павло Мокрій	2.00
130	Павло Стахів	2.00
143	John Opanowich	2.00
156	Стефан Ткач	2.00
156	Іван Пітгорецький	2.00
156	Василь Трач	1.00
156	Василь Федорович	1.00
178	Aftan Bednarczyk	4.00
193	Stanley Brudny	2.00
204	Михайло Баран	5.00
204	Іван Заразка	2.00
204	Спиридон Ткачук	1,00
218	Лабай Гнат	2.00
220	Антін Бубен	2.00
221	Кирило Паляк	3.00
221	Петро Лучків	2.00
221	Григорій Олексій	2.00
221	Микола Канюга	2,00
221	Michael Horoch	2.00
221	Йосиф Федун	2.00
223	Іван Барнас	2.00
223	Михало Конюх	2.00
230	Антін Когут	2.00
239	Василь Волчанський	2.00
266	Петро Терпляк	2.00
270	Антін Тенюх	2,00
271	Дамян Чучман	2.00
288	Wasyl Kafanych	3.00
292	Евстахій Карпінка	2.00
292	Теодор Торський	2.00
295	Йосиф Сивик	2,00
299	Е. Дідур	3.00
299	Петро Левандюк	2.00
317	Fedor Welch	3.00
317	Michael Dydyk	2,00
317	Joseph Boyko	1,00
317	Anastasia D. Andrusyszyn	1.00
334	Теодор Мураль	2.00
335	Алек Мотулька	2.00
348	Тов. Ім. О. Басараб	5.00
348	Марія Переіг	5.00
348	Катерина Левінська	1.00
348	Anna Marazko	1.00
348	Mary Cherniga	1.00
359	Wasyl Chuy	2.00
361	Іван Драган	2.00
364	Леон Парило	2,00
432	Осадчук Володимир	2.00
456	Peter Maluj	2.00
476	Стефан Качуба	5.00

СПРАВЛЕННЯ.

Від. 347. Подано John Halata, а має бути John Hatala.

РАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ГАЗОЛІНИ В ШВЕЦІЇ

Стокгольм, 19 лютого. Шведський уряд наложив сьогодні ембарґо на продаж всіх родів газоліни. Раціоналізація почнеться вже в березні.

ЛАГІДНА ЗИМА ПРИЧИНОЮ НОВИХ ТУРБОТ В ЕВРОПІ.

Мюнхен, Німеччина, 19. лютого. — Цьогорічна зима була в Европі лагідна і тепла, якої вже давно не памятають. У висліді почали розвиватися дерева і рости та зеленіти осінні засіви збіжжя. Це справляє велике занепокоєння, бо припадковий сильніший мороз і сніг могли б наробити багато шкоди.

ПОЛЬЩА ПОГРОЖУЄ АМЕРИКАНСЬКИМ ПІЛОТАМ.

Варшава, 19. лютого. — Речник польського уряду заявив вчора на пресовій конференції, що в майбутньому кожний американський пілот, що приїде до Польщі без окремого дозволу і без огляду на те, в якій справі та хочби тільки виконував обовязки дипломатичного пілота, буде заарештований і суджений польським судом та мусітиме відбути кару одного року тюрми в Польщі.

ОГОЛОШЕНЯ

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОПОМОЧІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ІМІҐРАЦІЇ

подає до відома своїм членам, що

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

віддбудуться в НЕДІЛЮ, 7. БЕРЕЗНЯ, в год. 12-ій дня, в шкільній авдиторії церкви св. Юра 217-219 Іст 6-та Вулиця в Ню Йорку.

Ню Йорк, 19. лютого 1948. Головна Управа.

З ЖИТТЯ ГРОМАД і ОРГАНІЗАЦІЙ

ШІКАГО, ІЛЛ.

Свято Соборности.

В неділю, дня 1. лютого відбулося у нас „Свято Соборности" в просторій салі Шопен Школи. У програмі вічевій і концертовій, що її підготовила О. Д. В. У., взяли участь молоді і старі емігранти з різних сторін Соборної України. Активну участь взяла рівнож українська молодь, вихована в Америці, зі своїм хором під управою п. інж. Семена Чуби та деклямацією панни Ярослави Васильовської, спеціяльно дібраної до великих подій зперед 30 років. Молода та надійна піяністка панна Е. Барабаш, дочка батьків з історичним українським іменем, ще додатково ствердила, що українська молодь американського виховання йде спільно зі своїми батьками у великих народних виступах. Те саме може сказати про молоду вчительку з Гемонд, Індіяна, панну Е. Гайнюк, яка незважала на мороз і таки приїхала, щоб своїм милим голосом викликати одушевлення присутних й бурю оплесків.

Молодий редактор „Українця", В. Шемердяк, з нової української еміграції відчитав привіт, який наспів до нас з кол Української Повстанської Армії, в якому борці стверджують, що не зложать зброї, доки Україна не буде вільною у вільній сімї народів.

З нових емігрантів виступив теж молодий д-р Желтвай, родом ц Карпатської України. Він коротко переповів про духові звязки земель, а з Галичиною зокрема. Ми все привикли були думати, що „закарпатські брати" вперто настоюють бути „русинами" і відокремлювалися століттями від духового і політичного життя України. Та було інакше, говорив д-р Желтвай. Коли мати на увазі грізну екстермінаційну політику окупантів Срібної Землі, то треба з великим признанням віднестися до проявів самостійницького руху на Карпатській Україні. Треба взагалі дивуватися, як серед тих страшних обставин Карпатська Україна задержала вкраїнське обличча.

Д-р Желтвай добре знає історію цеї землі. Признаюся, що нас такої не вчили. Такої історії треба шукати десь по архівах й бібліотеках музеїв, а д-р Желтвай, як видно, любив шукати за такою правдивою історією. Він переповів про часи духового батька Закарпаття князя Коріятовича, що емігрував з України, осів там і діяв там над піднесенням з духового рабства закарпатських українців. Описав часи Конашевича Сагайдачного, українського гетьмана, за якого Карпати не були кордоном. Згадав про повстання на закарпаттю з часів Петра Петровича, а теж про духовну семінарію у Львові, про Відень, де сходилися й виховувалися закарпатські українці зі своїми братами з Великої України. З нової історії згадав про Українську Національну Раду, що вислала своїх делегатів до Києва на акт Злуки Українських Земель. Коротко розповів про проголошення самостійности Карпатської України по розвалі Чехословаччини та про те, як та молода держава перша поставила чоло і опір Гітлерови. Ця молода держава мала стати авангардом Великої Соборної України, що її проголошено 1919 року. Та не так склалося. Український нарід пізнав, що в пляні автора „Майн Кампф" було місце для України тільки як німецької кольонії. Тому за почином і світлим прикладом Карпатської Січи — Україна запалала вогнем. Вона палає й досі й в тому вогні гинуть найкращі сини України. Ті жертви дорогі і страшні, але коштом їх нині Україна духового обєднана. Нема тепер різниці ні кордонів, на кожному клаптику української землі живуть ті самі люди — ті самі українці, що жиють ідеєю вільної Соборної України, за яку віддають „усе, що мають".

Головним бесідником був д-р Цегельський, котрого в Шікаго вже не раз чули та певно ще нераз почують. Д-р Цегельський „сказав людям правду в очі". Нераз гірка правда не всім подобається, але тепер такі часи настали, що правда про яку говорив бесідник нам добелася всім!

У своїй 1½ годинній промові бесідник коротко переповів про сам державний Акт Злуки Українських Земель з дня 22. січня 1919 року, чого він був не лише свідком, але й творцем. На найбільшому майдані світа на Софійській Площі, говорив бесідник, підчас тріскучого морозу, серед гуку дзвонів київських церков, зібралося 350 тисяч українців, щоби бути свідками проголошення акту Соборности України, акту, що порвав всі географічні й духові кордони, що ділили один й той самий народ на галичан, закордонців, кубанців, волиняків і т. п. В цей час наступило державне і духове зеднання розєднаних братів і в той день Україна проголосила що її народ став державною нацією. Від того часу українська нація пережила багато. За тих 30 літ життя під окупантами український народ серед важких умовин визвольної боротьби і політики скристалізувався, став одним тілом і душею, і акт Соборности України тут не без впливу. За цей період часу український народ боровся у своїй рідній армії, а як „встоятись не було сили" пішов в партизанку й до нині діє, чого доказом є Українська Повстанча Армія, проти якої обєдналися окупанти, але вона зброї не складає. І не складе! За час своєї політичної діяльности, говорив бесідник, він пережив немало. Як вступав вперше на український політичну арену, часи були страшні. Не було „Просвіти", Рідних Шкіл, Кооператив, не було українських інституцій. Треба було зі свічкою шукати за українцями. Були ми всі русини такий був наш гимн! Здавалося пропав український народ, потонув в московському морю, а в австрійському хоч не потонув, то ще буде довго співати „Боже буде покровитель". Та сталося чудо над Дніпром й Дністром. Вже в 1914 році повстають Українські Січові Стрільці, перша бойова одиниця України. А дальші події слідують з блискавичною скорістю. Приходить короткий період української державности, а по ній знова неволя. Та українці не вмерли і не вмруть. Йде боротьба на рідних землях, якій треба помагати не лише словом, але й грішми.

Д-р Цегельський ствердив, що американські українці занедбують одну дуже важну ділянку визвольної боротьби України. Правда — провід робить, що може — створено Український Конгресовий Комітет, скликано Панамериканську Конференцію. Та праця тих двох установ є обмежена приводу браку відповідних грошевих засобів. Для успішної праці для протиакції ворожої пропаганди, навіть для самої УПА є потреба політичної акції, а для того треба грошей і ще раз грошей. Знова для успішної фінансової акції треба обєднання американських українців. Нема рації творити в Америці нові політичні угрупування. З досвіду він знає, що партії є потрібні і вони все були. Повстане якась партія відіграє свою ролю, зробить добру роботу й йде в забуття й так в безконечність. Та в Америці, де ми є горожанами Америки, можна робити без партій, в одному обєднанню. В ньому краще щось робити й плекати жертвенність. Д-р Цегельський сказав, що американські українці під теперішню хвилю надіються визволення України від УПА, або від Америки.

Та це є лише політичний сон. Сама УПА України не здобуде. Треба їй помочи політичною акцією, головно в Америці. Треба переконати американський уряд, що в інтересі миру в Европі, в інтересі Америки є самостійна українська держава. Як нам не вдасться цього зробити (а на це треба фондів і ще дечого), то може бути так, що з вибухом нової війни, про яку тепер одверто в світі говориться, може над Дніпром запанувати Польща, з Миколайчиком і ми можемо знова розчаруватися. Тому треба чину, сама поміч скитальцям, хоч як вона дуже потрібна не вистачає.

По ньому в програмі концерту виступив ще уроженець Кубані, п. Юрченко, що разом з панею Грабіш дали знаменитий дует з опери „Запорожець за Дунаєм". Їм супроводжала при піяні панна Елейн Грабіш.

Місцевий парох о. Мицик мав кінцеве слово й молитву. Він ствердив, що в Шікаго помічається двоподіл на нових і старих емігрантів. Такий двоподіл непотрібний й шкідливий. Українці живуть в Шікаго вже 50 літ і дещо за цей час збудували та придбали, нераз серед дуже важких умовин. Молоді емігранти повинні внести в новий чин до існуючих вже українських установ, нові ідеї і долляти живої крови до громадського життя. Це вийде нам усім на здоровля, і чим скорше прийде до того, тим краще.

Зі словом до збірки виступив місцевий лікар д-р Смук, що то приїхав був до Америки малим хлопцем, служив роками в американській армії, ходив до школи й нині є вже „селф мейд мен", готовий йти на відпочинок! На його заклик зложили: Д-р І. Смук $25; інж. С. Куропась $20; Н. Угриновська, М. Петрів, І. Барабаш, С. Нащук, І. Куцик, П. Процюк, І. Дінскі, С. Ковчок, А. Гасюк по $10; І. Лабойко і П. Косович по $7; М. Польовий, С. Багрій, А. Партика, С. Зелінка, А. Дідик, І. Роїк, В. Музика, Д. Кушіль, Т. Шпікула, І. Кученаш, А. Строньска, М. Прийма, В. Бабій, А. Панчук, С. Паньків, П. Горичка, М. Кордик, Г. Забіяка, В. Стефанюк, Д. Пасдавський, П. Денис, М. Меленько, сестри Брудних, С. Джаман, Сабатура, І. Юлик, К. Горбачевська, І. Саламан, о. О. Мицик, Гайович, Юрченко, Т. Мамчук, І. Бучинський, Т. Славбий, Т. Коколюс, Б. Мурин, І. Команишин, Й. Литвин, Г. Чикало, І. Пинило, Г. Сенів, С. Брудний, Г. Гарасим, В. Мегаль, С. Харків, І. Пишний, П. Мельник, М. Баран, І. Кравс, М. Леськів, М. Гут, І. Дужанський, Ю. Куць, М. Гудз, М. і А. Шиян, С. Боняківський, Д. Стравняк, І. Віщук, Ю. і А. Тимчук, І. Мариняк, Т. Камінєвкий, А. Трусяк, С. Грабіш, М. Горний, І. Лесняк, П. Бахурський, А. Карпюк, Д. Водзянський по $5; М. Ількін, П. Мікула по $4; М. Риза, І. Жеребняк, П. Лучків, О. Четвинська, А. Бойчук, К. Бордяк, П. Крол, С. Прокопів, С. Стрижак, Ю. Ілеш, В. Масевич, А. Хомич, М. Запухляк, Т. Максимець, А. Шмігельський, по $3; І. Меренькьв, Д. Шостак, М. Левусь, В. Гриньків, С. Чуба, М. Пашко, І. Макар, Д. Карман, М. Шостак, К. Савчин, А. Велика, М. Тикалюк, Д. Забіяк, Г. Дзяврониk, П. Васильовський, О. Рибак, Я. Медзяк, С. Проць, В. Горинь, А. Дривуйчик, В. Марчук, Д. Гаврилюк, В. Кодучок, М. Тимчук, В. Куртa, Н. Джаман, М. Дворянин, Т. Вовчко, О. Вишиваний, П. Бабій, А. Верхолюк, А. Скірка, Ю. Старчак, Ф. Опиханий, К. Січевський, Т. Мищук, Т. Івасечко, Ю. Небор, П. Костерка, І. Мороз, О. Федорців, І. Щур, М. Хариш, П. Бараболяк, А. Древницька, Д. Гіжовський, В. Кузь, П. Нісевич, В. Жілінка, П. Сосновська, Е. Децик, О. Горох, Г. Волошинович, А. Дідух, В. Скура, К. Каня, В. Коваль, М. Гуцуляк, В. Микитка, Г. Матвїв, О. Стефанків, С. Пилипяк, П. Пакіш, І. Сабан, М. Винницький, М. Березовська, В. Щурко, М. Козак, К. Плитяк, А. Лішевич, І. Сарчук, Л. Подола, П. Боднарчук по $2; В. Головацький, М. Джигановський, Невідомий, М. Семків, І. Нечай, А. Іванків, В. Лучків, М. Савчин, О. Чуба, М. Мізин, Г. Литвин, І. Козак, Д. Куньо, М. Зизуль, О. Любас, О. Дичка, М. Микитин, М. Фуркевич, С. Олійник, А. Дубин, П. Гошко, І. Сливка, І. Ценькі, С. Когут, С. Побурка по $1. — Разом $712.50. — Гроші по покриттю коштів вислано до Злученого Українського Допомогового Комітету з призначенням на УПА і скитальців.

Степан Куропась.

МАМИ НЕ ЖУРІТЬСЯ, ЯК ДИТИНА НА ЛЕДІ!—Маленька Кейсі Стрігер, хоч має тільки 18 місяців, але держиться добре з лижвами на леді, малощо не так, як її мама.

МИЛВИЛ, Н. ДЖ.

Коляда на скитальників.

Заходами української православної парохії в Милвил, переведено коляду на скитальників. Жертвували: С. Чопик $10; по $5: Т. Ковальський, Й. Панас, М. Гандзюк; по $3: М. Васюта, К. Паранич; по $2: С. Мусій, Т. Патен, Е. Зенчук, М. Панчишин, П. Купер, С. Глосніцький, С. Мудрий, Ю. Худьович, М. Стельмах, П. Чопик, П. Козак, М. Панас, М. Бережанський, Н. Пелехатий, А. Мурований; по $1: С. Ермолович, В. Горинь, Ф. Прохович, С. Пелехатий, І. Деревяний, Й. Мурований, А. Мурований, мол., С. Мурована, М. Мурована, Д. Романюк, С. Люканчук, А. Кубік, Н. Капустій, В. Романків — за: колядовано заг. суму $88, а з каси Сестрицтва додано $2, що доповнило $90, яку то суму вислано до ЗУАДКомітету у Филаделфії.

Колядували: Катерина Панас, Михайло Гандзюк і Григорій Замойський.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ!

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ"

Прохаємо читачів „Свободи", що змінюють свою адресу, виповнити оцей бляикет, подаючи доконче стару й нову адресу та число відділу, якщо ви є членом У. Н. Союзу, та вислати його в листі з 10 ц. поштовими значками до адміністрації „Свободи". 10 ц. треба доконче залучити на покриття вироблення нової металевої плити.

Імя й призвище .... Ч. від. ....

Стара адреса ....

Нова адреса ....

....

ТАРЗАН, ч. 1789. Стріл в порожнечу.

MISTAKING JANE'S SMILE, WHEN SHE HEARD TARZAN'S REASSURING APE-CRY FOR ACCEPTANCE OF HIS PROPOSAL, KRASS SEIZED HER.

AS JANE STRUGGLED IN HIS EMBRACE ---

---A COCONUT SHOT OUT OF THE FOLIAGE ABOVE.

WITH A WILD CRY OF RAGE, KRASS RELEASED JANE AND FIRED WILDLY INTO THE TREES ABOVE.

Кравс думав, що усмішка Джени знагоди оклику Тарзана означала її згоду на пропозицію, з якою Крас вийшов, отже він обняв її.

Та коли Джена борикалася проти його обіймів...

...кокосовий горіх вилетів зпоміж листя нагорі.

З диким окликом злости Крас випустив Джену і вистрілив навмання поміж дерева.